

TEZA:

Obwiniony radca prawny, działając jako pełnomocnik Spółki, w korespondencji mailowej skierowanej do pełnomocnika strony przeciwnej (pokrzywdzonych), groził wszczęciem postępowania karnego, poprzez użycie następujących słów: *„Ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania”*.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zdanie sformułowane przez obwinionego miało charakter zawołanej groźby, która miała wywołać po stronie pokrzywdzonych zachowanie zgodne z wolą obwinionego - odstąpienie przez nich od wysuwanych żądań.

WO – 5/23**ORZECZENIE****z dnia 20 kwietnia 2023 r.****Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:**Przewodnicząca : **S WSD Iwona Zielezińska - sprawozdawca**Sędziowie: **S WSD Paweł Pleśniak****S WSD Jerzy Wasiluk**Protokolant: **Piotr Ciepiński**przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego **Bogusławy Boyen**

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2023r. w Warszawie na rozprawie
sprawy radcy prawnego R. B.nr wpisu ...

obwinionego o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, w związku z art. 38
ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz na podstawie § 2 uchwały nr 1/2022
Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 08.07.2022 r.
w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

na skutek odwołania na korzyść, obwinionego R.B. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 14 września 2022 r. sygn. akt: OSD -61/22

orzeka:

1. utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie w całości;
2. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądza od obwinionego R. B. na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej wysokości 2.000,00 zł. (dwa tysiące złotych).

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 14.09.2022r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych -dalej zwany także OSD, Sąd I instancji, uznał obwinionego radcę prawnego R. B. winnym tego, że w dniu 11 lutego 2022 roku, działając jako pełnomocnik T. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w (...), w korespondencji e-mail skierowanej do adwokata M. Z. będącego pełnomocnikiem M. K. i P. K. oraz do wiadomości M. K., groził wszczęciem postępowania karnego, poprzez użycie następujących słów: *„Ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania”* tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 38 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za to na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy o radcach prawnych wymierzył mu karę upomnienia, oraz obciążył Obwinionego kosztami postępowania w wysokości 2000 zł. na rzecz OSD.

Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że OSD w świetle całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie dał wiary twierdzeniom Obwinionego, że „rozważenie kwestii ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej” Pokrzywdzonych miało stanowić jedynie informację, że dotychczasowe ich zachowanie zostanie przeanalizowane w świetle obowiązujących przepisów co może narazić ich na

odpowiedzialność karną. Na podstawie kontekstu całej wypowiedzi Obwinionego zawartej w mailu z dnia 11.02.2022r. i wyjaśnień Obwinionego, OSD uznał, że dopuścił się on zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego.

Od orzeczenia OSD odwołał się Obwiniony, zaskarżając je w całości na swoją korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu Obwiniony zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, co miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia polegający na dowolnym ustaleniu przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, że sformułowana przez Obwinionego wypowiedź w wiadomości e-mail z dnia 11 lutego 2022 roku : *Ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania* stanowi groźbę wszczęcia postępowania karnego, podczas gdy całokształt zgromadzonego i ujawnionego materiału dowodowego ocenionego zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego jednoznacznie wskazuje, że użyte przez Obwinionego sformułowanie wskazuje jedynie na zapowiedź przeprowadzenia analizy przepisów prawa karnego oraz cywilnego, co w żaden sposób nie oznacza groźby wszczęcia postępowania karnego, a tym bardziej nie musi do niego prowadzić. W konsekwencji powyższego błędu w ustaleniach faktycznych Obwiniony zarzucił dalej:

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. art. 38 ust. 2 Kodeksu Etyki Radców Prawnych poprzez jego zastosowanie, co w konsekwencji prowadziło do uznania, że sformułowanie: *Ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania*, stanowi groźbę wszczęcia postępowania karnego, podczas gdy stwierdzenie to należy odczytywać w świetle wszystkich okoliczności sprawy oraz zagadnień poruszonych w wiadomości e-mail z dnia 11 lutego 2022 roku, a intencją Obwinionego było przeprowadzenie analizy przepisów prawa karnego oraz cywilnego, co nie musiało finalnie prowadzić do wszczęcia postępowania karnego,

3. obrazę przepisów prawa postępowania, tj. art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez nieuwzględnienie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny okoliczności przemawiających na korzyść Obwinionego - zasady *in dubio pro reo*, podczas gdy całokształt zgromadzonego i ujawnionego materiału dowodowego oraz złożone przez Obwinionego wyjaśnienia wskazują, że użyte przez niego sformułowanie w wiadomości e-mail z dnia 11 lutego 2022 roku *Ze szczególną*

starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania nie stanowi groźby wszczęcia postępowania karnego przeciwko P. K., a nawet jeśli to groźba -czemu Obwiniony zaprzecza to nie została ona sformułowana w sposób jednoznaczny, wobec czego, w świetle okoliczności sprawy ewentualne wątpliwości co do intencji powinny zostać rozstrzygnięte na korzyść Obwinionego,

4. obrazę przepisów prawa postępowania, tj. art. 7 k.p.k. poprzez uznanie za nieprzekonujące złożone przez Obwinionego wyjaśnienia w zakresie intencji wypowiedzi sformułowanej w wiadomości z dnia 11 lutego 2022 roku oraz z uwagi na kontekst i „ton” wypowiedzi, podczas gdy wyjaśnienia Obwinionego co do intencji wypowiedzi są zgodne z zasadami logicznego i racjonalnego rozumowania, zaś ocena Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego co do kontekstu sformułowania wypowiedzi, jak i „tonu” jest całkowicie dowolna i nieprzystająca do okoliczności sprawy, co miało wpływ na wynik rozstrzygnięcia.

W związku z powyższymi zarzutami Obwiniony wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie go za niewinnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 38 ust. 2 Kodeksu Etyki Radców Prawnych,
2. obciążenie kosztami dochodzenia i postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym - Okręgowej Izby Radców Prawnych, a kosztami postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowej Izby Radców Prawnych.

Rozpatrując odwołanie Obwinionego radcy prawnego R. B. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych / dalej też jako WSD lub Sąd Odwoławczy / nie przeprowadzał dodatkowych dowodów w celu ustalenia faktów opierając się na materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy, który uznał za wyczerpujący dla rozstrzygnięcia sprawy. Zgodnie z art. 433 k.p.k., stosowanym odpowiednio do postępowania dyscyplinarnego w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o radcach prawnych na podstawie art. 74¹ pkt 1, Sąd Odwoławczy rozpatrywał odwołanie w granicach zarzutów podniesionych w odwołaniu. Obwiniony w odwołaniu nie powoływał się na bezwzględne przyczyny odwoławcze a rozpatrujący sprawę WSD nie dopatrywał się, aby w przedmiotowym postępowaniu zaistniały takie przyczyny, wskazane w art. 439 k.p.k. które musiałby wziąć pod uwagę z urzędu.

Co do zgłoszonych zarzutów Obwinionego to Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje: Co do zarzutu 1 -błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, co miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia polegającego na dowolnym ustaleniu przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, że sformułowana przez Obwinionego wypowiedź w wiadomości e-mail z dnia 11 lutego 2022 roku : *Ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania stanowi groźbę wszczęcia postępowania karnego, podczas gdy całokształt zgromadzonego i ujawnionego materiału dowodowego ocenionego zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego jednoznacznie wskazuje, że użyte sformułowanie wskazuje jedynie na zapowiedź przeprowadzenia analizy przepisów prawa karnego oraz cywilnego, co w żaden sposób nie oznacza groźby wszczęcia postępowania karnego, a tym bardziej nie musi do niego prowadzić.*

Rozpatrując powyższy zarzut, WSD nie podziela stanowiska Obwinionego co do popełnienia przez OSD błędu dowolności w ocenie wypowiedzi Obwinionego zawartej w mailu z dnia 11 lutego 2022r. WSD podziela stwierdzenie OSD, że przytoczona powyżej wypowiedź Obwinionego stanowiła zawołaną groźbę, o której stanowi art. 38 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego / KERP/. Obwiniony co prawda w treści maila z dnia 11.02.2022r. nie użył wprost zwrotów stanowiących znamiona czynu określonego w art. 38 ust. 2 KERP jednak cała treść tej wiadomości wskazuje na to, że intencją Obwinionego nie była jedynie, jak twierdzi Obwiniony chęć poinformowania Pokrzywdzonych i ich pełnomocnika adwokata M.Z. o zamiarze przeprowadzenia analizy przepisów prawa karnego i cywilnego w kontekście dotychczasowych działań Pokrzywdzonych. W świetle ustaleń stanu faktycznego dokonanych przez OSD, które nie były kwestionowane, przez strony pomiędzy nimi istniał konflikt interesów. Pokrzywdzeni domagali się bowiem realizacji określonych, usprawiedliwionych ich zdaniem żądań i od ich spełnienia uzależniali możliwość zawarcia ugody, podczas gdy strona reprezentowana przez Obwinionego na realizację tych żądań nie wyrażała zgody, zarzucając Pokrzywdzonym działania obstrukcyjne wobec Spółki i wskazując w treści tego maila stosowanie przez nich „szantażu : jeżeli Spółka nie dokona zmian w składzie Zarządu, Wasz Mandant uniemożliwi Spółce zawarcie najbardziej lukratywnego kontraktu w jej historii” i dalej „Spółka oświadcza, że nie da się w ten sposób szantażować i podejmie wszelkie dopuszczalne prawem działania zmierzające do wyeliminowania ewentualnych negatywnych skutków tak niegodnych decyzji Państwa

Mandanta”. Obwiniony czyniąc OSD zarzut „braku dowolności” w ocenie wyrwanego z kontekstu całej treści maila z dnia 11.02.2022r. jednego zdania zupełnie pomija pozostałą jego treść, w szczególności zarzucany stronie przeciwnej szantaż, a przecież do uznania, że Obwiniony naruszył art. 38 ust. 2 KERP, OSD jak wskazał w uzasadnieniu orzeczenia, doszedł biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie. W ocenie WSD w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego OSD nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów. Ocena ta jest logiczna, zgodna z wiedzą i doświadczeniem życiowym, bo jak inaczej w kontekście całej wypowiedzi można ocenić zwrot Obwinionego zawarty w mailu, że „ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania”, gdy wcześniej Obwiniony pisze o „prostym szantażu”. Wypowiedź ta w ocenie WSD stanowiła groźbę wszczęcia postępowania karnego bo zarzut dopuszczenia się czynu karalnego „szantażu” już został przez Obwinionego postawiony Pokrzywdzonym. Zatem Obwiniony nie musiał, tak jak napisał w mailu, a co najmniej w odniesieniu do zarzucanego Pokrzywdzonym przestępstwa „szantażu” niczego rozważać i to „ze szczególną starannością”. W ocenie WSD zdanie sformułowane przez Obwinionego w mailu miało charakter zawołowanej groźby, która miała wywołać po stronie Pokrzywdzonych zachowanie zgodne z wolą Obwinionego, a to odstąpienie przez nich od wysuwanych żądań. Co do tego, że groźba wszczęcia postępowania karnego nie musi być wyrażona wprost a może wynikać także z całokształtu okoliczności zaistniałych w sprawie i mieć postać zawołowaną, ale wystarczająco czytelną dla bezstronnego, rozsądnego odbiorcy to WSD w składzie niniejszym podziela zapatrywania Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 10.05.2012r. sygn. akt: SDI 9/12.

Podobne zapatrywania można odnaleźć w komentarzu do art. 38 ust. 2 KERP pod red. dr Tomasza Schefflera, który wskazuje na to, że groźba wszczęcia postępowania karnego nie musi być sformułowana wprost, a może wynikać z całokształtu okoliczności sprawy. Według komentatora „(...) ważyć należy całokształt okoliczności towarzyszących wystosowaniu pisma lub wypowiedzeniu słów określonej treści,...”

Identycznie, a nawet bardziej radykalnie, zagadnienie to jest ujmowane w piśmiennictwie korporacyjnym radcowskim (zob. opinię wyrażoną w: A. Bereza (red.): Zawód radcy prawnego. Historia zawodu i zasady jego wykonywania, wyd. przez Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych), w którym stwierdzono, że „wystąpienia zawodowe radcy prawnego powinny być wolne od

wszelkich sformułowań wywierających chociażby wrażenie groźby spowodowania postępowania karnego lub dyscyplinarnego”.

Zdaniem WSD Obwiniony nie zdołał wykazać, że ocena jego wypowiedzi zawarta w mailu z dnia 11.02.2022r. dokonana przez OSD jest sprzeczna z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego i racjonalnego rozumowania, nie wystarczy bowiem zarzucić, że ocena jest sprzeczna z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, ale należy to jeszcze wykazać w sposób przekonujący. Z powyższych powodów także zarzut naruszenia przez OSD przepisów prawa materialnego tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 38 ust. 2 KERP sformułowany w pkt. 2 odwołania WSD uznał za nieuzasadniony, który nie może wywołać skutku zawartego we wniosku Obwinionego tj. jego uniewinnienia.

Co do zarzutu z pkt. 3 odwołania tj. obrazy przepisów prawa postępowania, tj. art. 5 § 2 k.p.k. z zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez nieuwzględnienie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny okoliczności przemawiających na korzyść Obwinionego - zasady *in dubio pro reo*, podczas gdy całość zgromadzonego i ujawnionego materiału dowodowego oraz złożone przez Obwinionego wyjaśnienia wskazują, że użyte przez niego sformułowanie w wiadomości e-mail z dnia 11 lutego 2022 roku *Ze szczególną starannością Spółka rozważy kwestię ewentualnej odpowiedzialności cywilnej i karnej Państwa Mandanta za jego dotychczasowe działania* nie stanowi groźby wszczęcia postępowania karnego przeciwko Pawłowi Kruszyńskiemu, nie została ona sformułowana w sposób jednoznaczny, wobec czego, w świetle okoliczności sprawy ewentualne wątpliwości co do intencji powinny zostać rozstrzygnięte na korzyść Obwinionego.

Rozpatrując powyższy zarzut WSD nie podziela stanowiska Obwinionego, że OSD naruszył zasadę *in dubio pro reo* zawartą w art. 5 § 2 k.p.k. stanowiącą, że „niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego” Do naruszenia zasady wyrażonej tym przepisem dochodzi wówczas, gdy to orzekający Sąd po przeprowadzeniu zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów całości materiału dowodowego zebranego w sprawie ma wątpliwości, a nie wówczas, gdy takie wątpliwości są wysnuwane przez stronę na podstawie jej subiektywnego przekonania. Zdaniem WSD z uzasadnienia orzeczenia OSD nie wynika, żeby orzekający Sąd miał wątpliwości co do intencji Obwinionego. Sąd I instancji co do intencji Obwinionego sformułowania zakamuflowanej groźby oparł się nie tylko na tym jednym zdaniu, które przytacza Obwiniony, ale również na pozostałej treści maila z dnia 11.02.2022r. Treść

całego maila Obwinionego oraz pozostałe okoliczności sprawy wskazywały na to, że Obwiniony groził, chociaż nie w sposób bezpośredni Pokrzywdzonym odpowiedzialnością karną i cywilną za dotychczasowe działania. WSD zauważa, że Obwiniony zarzucał w treści przedmiotowego maila Pokrzywdzonym szantaż i zapowiadał podjęcie wszelkich dopuszczonych prawem działań w celu wyeliminowania ewentualnych negatywnych skutków niegodnych decyzji Pokrzywdzonych. Z całą pewnością takim działaniem dopuszczonym przez prawo jest wszczęcie postępowania karnego, czyli Obwiniony zapowiedział, że w sytuacji dalszego szantażu Pokrzywdzonych podejmie on działania dopuszczone prawem, czyli zawiadomi o popełnieniu czynu zabronionego a tym samym wszcznie postępowanie karne wobec Pokrzywdzonych, gdy nie odstąpią oni od swych żądań i nie postąpią zgodnie z wolą strony przeciwnej, którą reprezentuje Obwiniony. Taka ocena dowodu w postaci całej treści maila z dnia 11.02.2022r. w tym na okoliczność intencji Obwinionego mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów, do której uprawniony jest orzekający Sąd. Ocena ta w przekonaniu WSD orzekającego w niniejszej sprawie jest zgodna z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Podkreślenia wymaga, że zarzut naruszenia art. 5 § 2 k.p.k. może być postawiony wówczas, gdy strona nie kwestionuje prawidłowej oceny dowodów dokonanej przez Sąd, bo tylko prawidłowa ocena dowodów nie naruszająca granic swobodnej oceny może generować jakiegokolwiek wątpliwości po stronie orzekającego Sądu i stanowić wówczas przedmiot zarzutu.

Obwiniony w kolejnym zarzucie odwołania oznaczonym nr 4 podnosi naruszenie przez Sąd I instancji art. 7 k.p.k. poprzez uznanie przez ten Sąd za nieprzekonujące wyjaśnienia Obwinionego w zakresie intencji wypowiedzi sformułowanej w wiadomości e-mail z dnia 11.02.2022r. podczas gdy były one zgodne z zasadami logicznego i racjonalnego rozumowania.

Mając na względzie powyżej wyrażane stanowisko co do wcześniejszych zarzutów Obwinionego zawartych w odwołaniu, WSD, zarzut Obwinionego naruszenia przez OSD zasad swobodnej oceny dowodów traktuje jako polemikę Obwinionego z oceną dowodów dokonaną w sposób swobodny a nie dowolny przez OSD.

To, że z materiału dowodowego Obwiniony wyciąga inne wnioski to jeszcze nie oznacza, że ocena tych dowodów dokonana przez OSD i wnioski z tej oceny płynące przekraczają granice swobodnej oceny dowodów zakreślone w art. 7 k.p.k.

Z tych względów zarzut Obwinionego naruszenia art. 7 k.p.k., WSD uznał za

nieuzasadniony.

W związku z uznaniem zarzutów Obwinionego zawartych w odwołaniu za nieuzasadnione WSD nie znalazł także podstaw do uwzględnienia wniosków Obwinionego zawartych w odwołaniu.

Biorąc pod uwagę powyższe Wyższy Sąd Dyscyplinarny na podstawie art. 437 §1 k.p.k. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych orzekł zgodnie z art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych.